

ประเทศไทย: ยุติการบุกตรวจค้นและกักตัวผู้ลี้ภัยโดยพลการ

รองนายกรัฐมนตรีสั่งการให้ส่งตัวผู้อพยพออกนอกประเทศ ในช่วงสองเดือนมีผู้ถูกจับกุมกว่า 200 คน

(กรุงเทพฯ 12 ตุลาคม 2561) รัฐบาลไทยควรปล่อยตัวผู้ลี้ภัยที่ถูกกักตัวโดยพลการในศูนย์กักตัวคนต่างด้าวโดยทันที และยุติการบุกตรวจค้นชุมชนของผู้ลี้ภัยในกรุงเทพฯ พอร์ตีฟายโรตส์กล่าวในวันนี้ ในช่วงสองเดือนที่ผ่านมาทางการไทยได้จับกุมผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่ลี้ภัยกว่า 200 คน ซึ่งเดินทางมาจากกัมพูชา เวียดนาม และปาकिสถาน โดยในปัจจุบันมีผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่ลี้ภัย ทุกคนถูกกักตัวอยู่ที่ศูนย์กักตัวคนต่างด้าวซอยสวนพลูที่กรุงเทพฯ

“สิทธิของผู้ลี้ภัยในประเทศไทยยังคงถูกคุกคาม แม้รัฐบาลสัญญาจะให้ความคุ้มครอง” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหารพอร์ตีฟายโรตส์กล่าว “ประเทศไทยทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้ลี้ภัยมากขึ้นโดยไม่จำเป็น”

ในวันที่ 9 ตุลาคม เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองบุกเข้าไปตรวจค้นย่านที่อยู่อาศัยถนนจรัญสนิทวงศ์ กรุงเทพฯ และได้จับกุมผู้ลี้ภัยอย่างน้อย 77 คนจากปาकिสถาน โดยเป็นเด็ก 43 คน สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UN High Commissioner for Refugees - UNHCR) หน่วยงานสหประชาชาติซึ่งมีอำนาจหน้าที่คุ้มครองผู้ลี้ภัย เคยตรวจสอบและให้สถานะกับบางคนในกลุ่มนี้ โดยถือเป็นบุคคลในความห่วงใย และจำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองระหว่างอาศัยอยู่ในประเทศไทย บรรดาผู้ที่ถูกจับกุมรวมทั้งเด็ก ได้ถูกควบคุมตัวอยู่ที่ศูนย์กักตัวคนต่างด้าวซอยสวนพลู เพื่อรอการดำเนินคดีข้อหาละเมิดพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง

การบุกตรวจค้นครั้งนี้เกิดขึ้นหนึ่งวันหลังจากมีรายงานข่าวว่า รองนายกรัฐมนตรีพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ สั่งให้หน่วยตรวจคนเข้าเมืองจับกุมและส่งกลับผู้เข้าเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาตทุกคนภายในเวลาหนึ่งเดือน

มีรายงานข่าวว่า ทางการไทยได้ “บุกตรวจค้นเพื่อจับกุมคนเข้าเมือง” ในหลายพื้นที่ของกรุงเทพฯ และจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนผู้ลี้ภัยและแรงงานข้ามชาติ

ในวันที่ 28 สิงหาคม ทางการไทยจับกุมบุคคลในความห่วงใยของ UNHCR ซึ่งมาจากกัมพูชาและเวียดนาม ประมาณ 180 คน โดยเป็นเด็กกว่า 50 คน หลังการนำกำลังบุกตรวจค้นในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สองวันหลังการตรวจค้นเจ้าหน้าที่ได้แยกเด็ก 46 คนอายุตั้งแต่สามเดือนถึง 17 ปีออกจากพ่อแม่ของตน โดยในปัจจุบันเด็ก ๆ เหล่านี้ถูกควบคุมตัวในสถานสงเคราะห์ของรัฐสี่แห่ง ส่วนพ่อแม่ถูกขังไว้ที่ศูนย์กักตัวคนต่างด้าว

“หลายต่อหลายครั้ง รัฐบาลไทยให้พันธสัญญาที่จะคุ้มครองผู้ลี้ภัย แต่การปฏิบัติมีขอบเขตนี้อย่างแคบ” เอมี สมิธกล่าว “ประเทศไทยควรดำเนินการตามกลไกอย่างทันที เพื่อจำแนกและคุ้มครองผู้ลี้ภัยไม่ให้อาศัยอยู่ในค่ายและควบคุมตัวโดยพลการ”

ในวันที่ 10 มกราคม 2560 รัฐบาลไทยได้มีมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งกำหนดให้มี “คณะกรรมการบริหารคนเข้าเมือง ผิดกฎหมายและผู้ลี้ภัย” เพื่อจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการคัดกรองและการบริหารจัดการผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายและผู้ลี้ภัย แม้จะมีความคืบหน้าในการจัดทำร่างระเบียบต่าง ๆ เพื่อกำหนดกรอบในการคัดกรองผู้ลี้ภัย แต่ที่ผ่านมายังไม่มีการออกระเบียบเหล่านี้จริง

กฎหมายของไทยไม่ยอมรับสถานภาพและไม่ได้คุ้มครองผู้ลี้ภัย ประเทศไทยไม่ได้เป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ผู้เข้าเมืองทุกคนรวมทั้งผู้ลี้ภัยซึ่งเดินทางเข้ามาและ/หรือพำนักอาศัยในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต จะถือเป็นผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และ/หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท

ประเทศไทยมีผู้ลี้ภัยอยู่อย่างน้อย 103,000 คน รวมทั้ง “ผู้ลี้ภัยในเขตเมือง” เกือบ 6,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่พำนักอาศัยโดยไม่มีเอกสารอย่างถูกต้องหรือไม่มีสถานภาพตามกฎหมายในกรุงเทพฯ และในเขตเมืองอื่น ๆ ของไทย ตามหลัก

กฎหมายระหว่างประเทศ ผู้ลี้ภัยหมายถึงบุคคลซึ่ง “บุคคลที่จำเป็นต้องทิ้งประเทศบ้านเกิดของตนเอง เนื่องจากความหวาดกลัวการถูกประหารหรือได้รับการคุกคามต่อชีวิต เนื่องจากสาเหตุข้อหนึ่งข้อใด เช่น เชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพในกลุ่มทางสังคม สมาชิกภาพในกลุ่ม หรือความเห็นทางการเมือง”

วันที่ 20 กันยายน 2559 นายกรัฐมนตรีประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กล่าวในที่ประชุมสุดยอดระดับผู้นำด้านผู้ลี้ภัยที่กรุงนิวยอร์ก แสดงพันธกิจที่จะยุติการควบคุมตัวผู้ลี้ภัยที่เป็นเด็กในประเทศไทย และการจัดทำกลไกคุ้มครองผู้ลี้ภัยที่เป็นผล ถึงอย่างนั้น ในปัจจุบันคาดว่ามียุติการควบคุมตัวผู้ลี้ภัยในศูนย์กักตัวคนต่างด้าวและสถานสงเคราะห์ของรัฐในประเทศไทย หลายคนถูกแยกจากพ่อแม่ของตนเอง ซึ่งถูกควบคุมตัวในสถานที่ต่าง ๆ

รัฐบาลไทยควรชัดเจนไม่ให้มีการแยกครอบครัว และยุติการกักตัวผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่ลี้ภัยโดยพลการ ฟอรัลตีฟายไรต์กล่าว

“การกักตัวและการแยกตัวเด็กจากพ่อแม่ทำให้เกิดความเสียหายที่ไม่อาจเยียวยาได้ หากรัฐบาลไทยจริงจังที่จะคุ้มครองเด็กและผู้ลี้ภัย ต้องมีการดำเนินงานโดยทันทีเพื่อปล่อยตัวและให้เด็กผู้เข้าเมืองเหล่านี้ได้ไปอยู่กับครอบครัวของตนเอง” เอมี่ สมิธกล่าว “การบุกตรวจค้นชุมชนของผู้ลี้ภัยควรยุติลง และทางการไทยควรทบทวนการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดเช่นนี้ขึ้นซ้ำอีก”